

Krisesentersekretariatet
Karl Johansgate 16 B
0154 Oslo

Barne- og likestillingsdepartementet
Barneavdelingen
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Oslo, 30. januar 2017

Høring NOU 2016:16 Ny barnevernslov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse

Innledning

Krisesentersekretariatet (KSS), som paraplyorganisasjon over 27 krisesentre, takker for muligheten til å komme med høringssvar på NOU 2016:16 Ny barnevernslov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse.

Krisesentrene representerer et vindu av muligheter til å forbedre et voldsutsatt barns liv, samt en anledning til å hjelpe barnet til å kunne bli en voksenperson med god livskvalitet, uten vold og overgrep. Hvert år bor mellom 1600 til 2000 barn ved norske krisesentre. Det viktigste for barna er at volden tar slutt.

Krisesentersekretariatet er positiv til at utvalget har vektlagt barns rett til medvirkning og prinsippet om barns beste, for å sikre at barns beste blir underlagt en grundig vurdering. Krisesentersekretariatet er positive til at barnevernstjenesten skal være tilgjengelig til enhver tid for gjennomgang av meldinger om bekymring for barn og at det foreslås lovfestet at kommunen har ansvar for å fremme gode oppvekstvilkår for barn og sørge for at kommunenes tjenestetilbud rettet mot barn og familier er samordnet. Krisesentersekretariatet er positive til utvalgets forslag om at barnevernsloven bør bli en rettighetslov etter anbefalinger fra FNs barnekomite. Det understrekes av utvalget at det er barna selv som innehar disse rettighetene, ikke foreldrene eller andre. Vi ønsker å understreke viktighetene av at det ved disse endringene også følger tilstrekkelige ressurser for å imøtekomme eventuelle nye lovkrav, da endringene vil medføre administrative og økonomiske konsekvenser.

Om opplysningsplikt til barnevernet

Utvalget foreslår å forenkle og klargjøre reglene om opplysningsplikt, og samle disse i en egen bestemmelse. Utvalget stiller spørsmål om det er behov for å senke terskelen for

opplysningsplikten eller om det bør gjøres andre endringer. Utvalget mener at en senkning av terskelen for opplysningsplikten ville kunne medføre at barnevernstjenesten fikk melding om flere barn, og derved kunne gå inn med hjelp og tiltak for flere eller på et tidligere tidspunkt. Utvalget mener på den andre siden at hensynene som taler mot opplysningsplikt tilsier at terskelen ikke bør settes for lavt. Opplysningsplikt til barnevernstjenesten er også hjemlet i krisesenterloven § 6.

Vi ønsker her å påpeke at barnevernmeldinger sendt fra krisesentrene, fortsatt blir henlagt av barnevernet uten tiltak etter ferdigstilt undersøkelse.

Om barnets rett til omsorg og beskyttelse

Barn har rett på omsorg og beskyttelse til enhver tid, uansett hvem som har omsorgen og foreldreansvaret. I høringen er bestemmelsen om barnets rett til omsorg og beskyttelse presisert ved at det lovfestet at barn «bør vokse opp i trygghet, kjærlighet og forståelse, og helst i egen familie», i tillegg til at det er inntatt et uttrykkelig forbud mot vold mot barn. Etter FNs barnekonvensjon art. 19 skal staten beskytte barnet mot fysisk og psykisk mishandling, forsømmelse eller utnyttning. Barnets beste skal alltid komme først i alle situasjoner, over alt.

Barn som tvinges til å ha samvær med voldsutøver mot sin vilje er en bekymringsverdig tendens vi har sett ved krisesentrene i mange år. Krisesentre har gitt uttrykk for at noen av de sakene som meldes inn som familievoldssaker til barnevernet, omdefineres og håndteres som likeverdige konflikter mellom foreldrene/ barnefordelingskonflikter. Fokus flyttes fra barna krisesentrene er bekymret for, til relasjonen foreldrene i mellom. I denne prosessen risikerer også den utsatte forelderen å få hjelpeapparatet mot seg og blir gjort til en utilstrekkelig omsorgsutøver.

Krisesentrene melder med jevne mellomrom om bekymring, enten til barneverntjenesten eller til politi. I all hovedsak handler bekymringene om en av foreldrenes voldsutøvelse. Noen ganger opplever krisesentre dessverre at saken snus på hodet. Den voldsutsatte som må bære byrden for voldsutøverens adferd. Den som er utsatt, blir gjort til den skyldige - den utilstrekkelige.

Krisesentersekretariatet vil på et generelt grunnlag komme med følgende bemerkninger:

Et krav Krisesentersekretariatet har fremmet utallige ganger er kravet om at alle sakkyndigerapporter i barnefordelingssaker må vurderes og kvalitetssikres av en barnesakkyndig kommisjon. Til sammenligning blir en rettsmedisinsk erklæring forelagt en rettsmedisinsk kommisjon bestående av fagfolk til kvalitetskontroll. Vi ønsker å presisere at effekten av å være vitne til at en omsorgsperson utøver vold ovenfor annen omsorgsperson (f.eks. ved at far bruker vold mot mor) er like alvorlig som om det var barnet selv som ble utsatt for vold (Isdal, 2002).

Denne eksponeringen representerer en trussel mot barns utvikling og helse, både fysisk og psykisk. Krisesentrene har gjennom mange år støttet voldsutsatte kvinner med barn som har bodd på krisesentrene, der spørsmålet om barnefordelig og foreldreansvar har vært ført for retten. Mange har dessverre erfart at barn blir ”dømt” til samvær med en voldelig far.

I boka ”Barnefordeling i domstolen – når barnets beste blir barnets verste” av Fritz Leo Breivik og Kate Mevik (Universitetsforlaget 2012) leser vi (side 80): ”Vi som skriver denne boken, er ikke alene om denne bekymringen. På Erfarings- og refleksjonsseminaret om saksbehandling i barnefordelingssaker for domstolene (Gardermoen 27. september 2011) var det flere av deltagerne som gav uttrykk for sin frustrasjon over at mange dommere og sakkyndige ikke brukte informasjonsheftet vi viser til over, slik at vold ble et tema i barnefordelingssaker”. Til tross for at informasjonsheftet «Barnefordelingssaker der det er påstander om vold Psykologfaglig informasjon til dommere, advokater og sakkyndige» ble publisert for 9 år siden, blir informasjonen fortsatt ikke brukt ut fra intensjonen om å styrke kompetansen på voldsfeltet.

Krisesentrene har også erfaringer med at de fleste sakkyndige har liten eller ingen flerkulturell kompetanse. For å vise til et eksempel fikk en voldsutsatt kvinne med minoritetsbakgrunn besøk av en sakkyndig som skulle observere samspillet mellom mor og de tre barna. Mor kunne ikke det norske språket, og hun var ikke informert om målet med observasjonen. Det var ikke tolk tilstede under observasjonen. Ut fra hennes kultur var hun opptatt av å ivareta sin gjest og servere mat. Den ansatte på krisesenteret kunne da lese i sakkyndigerapporten at mor ikke var opptatt av barna, men mer opptatt å være vertinne under besøket av sakkyndige. I høringsnotatet er det lite fokus på de utfordringer rettapparatet møter i barnefordelingssaker der familien har innvandrerbakgrunn. All erfaring viser at både dommere, advokater, ansatte ved krisesentrene, og også sakkyndige, er klar over at de forslag og råd som kommer fra sakkyndige, ofte blir dommerens konklusjon. For å øke kvaliteten på sakkyndigerapporter, som kan synes som å ha en stor innvirkning på utfallet i barnefordelingssaker som føres for retten, må samfunnet ta ansvar ved at det blir opprettet en sakkyndigkommisjon bestående av fagfolk med kunnskap om voldstematikken som har som oppgave å kvalitetssikre sakkyndigerapporter. Barns krav på beskyttelse skal til enhver tid ha forrang foran foreldrenes krav om samvær og foreldreansvar.

Med vennlig hilsen

Tove Smaadahl

Tove Smaadahl
Daglig leder
Krisesentersekretariatet